

För kännedom:
 Socialnämnd eller motsvarande
 Förvaltningschef inom socialtjänsten
 eller motsvarande

Kommunstyrelserna i Stockholms Län

Överenskommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län

KSLs rekommendation

KSLs styrelse beslutade vid sitt sammanträde 2013-10-10 att rekommendera länets kommuner att anta överenskommelsen för ärendehantering avseende hemlösa i Stockholms län samt att denna ersätter de tidigare riktlinjerna.

Ärendebeskrivning

Sedan 2006 har det funnits riktlinjer för ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län. Av flera anledningar finns behov av att revidera riktlinjerna. En arbetsgrupp med representanter från några kommuner i länet har arbetat fram ett nytt förslag som under våren varit ute på tjänstemannaremiss i kommunerna. 21 kommuner svarade på remissen och de allra flesta som svarat är positiva till en överenskommelse mellan kommunerna. Många bra synpunkter har inkommit gällande definitioner, förtydliganden, tillägg och förslag på hur vi kan hantera om kommuner hamnar i tvist. Arbetsgruppen har efter detta arbetat om delar av förslaget.

Varför ska vi ha en överenskommelse?

Hemlöshet är en komplex fråga som inrymmer många perspektiv. Hemlösa personer är ingen homogen grupp utan berör olika grupper med varierande problematik. Det kan vara allt från ensamstående personer till familjer med barn. Unga vuxna och utrikes födda personer är, enligt regeringens samordnare, grupper som ökar bland hemlösa. I Stockholms län är också bristen på bostäder en stor enskild faktor som bidrar till hemlöshetsproblematiken.

Denna överenskommelse hanterar den del kring hemlöshetsfrågan som reglerar länets kommuners samverkan och ansvar för hemlösa personer som rör sig mellan kommunerna. Överenskommelsen ger en praktisk hantering och vägledning till kommunerna för hur de ska hantera när hemlösa rör sig

mellan kommunerna i länet. Förhoppningsvis underlättar det för kommunerna att komma överens och därmed minska antalet tvister.

Överenskommelsen har bland annat en tremånadersregel. Den innebär att om en hemlös person varit aktuell för ekonomiskt bistånd eller annan öppnad utredning i en kommun sedan tre månader tillbaka, så behåller den kommunen ansvaret tills personen fått en ny fast bostad. Tremånadersregeln ger möjlighet för kommunerna att ha en viss kontinuitet i sitt arbete med hemlösa personer.

Förändringar i korthet

Nedan beskrivs kort de huvudsakliga förändringarna jämfört med riktlinjerna:

- Socialstyrelsens definition av hemlösa har tagits in och används i överenskommelsen.
- Nya hänvisningar till rätt paragrafer i Socialtjänstlagen.
- En del förtydliganden har gjorts. Bland annat har ett nytt stycke lagts till under punkt 5.1 om hur man hanterar en "misslyckad flytt". Vistelsekommunens ansvar att göra en utredning om kommundillhörigheten, vad som menas med bosättningskommun och hur överflytt av ärende ska göras.
- Ny rubrik om vad som händer vid tvister har lagts till. Där beskrivs också en skyldighet för kommuner som ej kommit överens att rapportera detta på regional nivå till KSL. Detta för att få en överblick av de samverkansproblem som finns i länet, så att förbättringar kan göras. Ett avvikelserapportssystem kring detta ska tas fram.
- I de tidigare riktlinjerna fanns en skrivning om att folkbokföringskommunen ansvarar för hemlösa flyktingar och hemlösa personer som blivit häktade. I den nya överenskommelsen har skrivningar om folkbokföringskommunens ansvar för hemlösa flyktingar samt för häktade personer strukits. Därmed gäller lagstiftning även för dessa grupper som inte längre nämns specifikt. Flyktingar får boende via Migrationsverket eller är utplacerade i en mottagningskommun. Om en hemlös person blir häktad och inte varit aktuell i någon kommun sedan tre månader tillbaka så är vistelsekommunen skyldig att ge akuta insatser och utreda bosättningskommun.
- Riktlinjerna har bytt namn till överenskommelse. I och med detta har också rubriker kring parter, giltighetstid, undertecknande och uppföljning lagts till.

Dialog och förankring

Förslaget till överenskommelse (de reviderade riktlinjerna) har tagits fram av en arbetsgrupp ledd av KSL med representanter från Stockholm, Salem, Haninge och Huddinge. Alla kommuner i länet har haft möjlighet att yttra sig, då förslaget under våren 2013 varit ute på tjänstemannaremiss. Förslaget har omarbetats något efter det som framkommit i remissvaren.

Tidsplan och uppföljning

Under förutsättning att kommunen tagit beslut i frågan börjar överenskommelsen att gälla från den 1 mars 2014 och gäller tills vidare. Uppsägning görs av ansvarig nämnd och uppsägningstiden är sex månader efter uppsägning. KSL ansvarar för uppföljning av överenskommelsen som görs minst var tredje år.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i KSLs styrelse. KSL överlåter till kommunen att fatta beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling.

Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande.

Överenskommelsen börjar gälla från den 1 mars 2014.

Svarsperiod

KSL önskar få kommunernas ställningstaganden **senast den 28 februari 2014** med e-post till registrator@ksl.se

alternativt till

Kommunförbundet Stockholms Län
Box 38145
100 64 STOCKHOLM

Frågor och information

Frågor med anledning av detta, välkommen att kontakta Anna Nerelius, telefon 08-615 94 08, e-post anna.nerelius@ksl.se.

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Erik Langby
Ordförande

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör

Bilaga: Överenskommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län

Överenskommelse om ärendehantering avseende hemlösa mellan kommunerna i Stockholms län

1. Överenskommelsens parter

Parter är de kommuner i Stockholms län som undertecknat denna överenskommelse.

2. Bakgrund och utgångspunkt

Hemlöshet är en komplex fråga som inrymmer många olika perspektiv. Hemlösa personer är ingen homogen grupp utan berör olika grupper med olika problematik. I Stockholms län är bristen på bostäder en stor enskild faktor som bidrar till hemlöshetsproblematiken.

Denna överenskommelse hanterar EN del kring hemlöshetsfrågan, dvs den reglerar kommunernas samverkan och ansvar för hemlösa personer. Många personer ur denna målgrupp rör sig mellan länets kommuner, vilket försvårar tillämpningen av vistelsebegreppet. Detta gör att det ibland uppstår skilda meningar mellan kommunerna om vilken kommun som har det egentliga ansvaret. I de fall rättstvist uppkommer om överflyttning av ärende mellan kommuner kan många månader gå i avvaktan på Socialstyrelsens beslut, vilket kan leda till att enskilda personer hamnar i kläm.

3. Överenskommelsens syfte

- Att sätta den enskildes behov i fokus och förhindra att denne riskerar att hamna utanför socialtjänstens stöd och hjälp på grund av att kommuner är oense om ansvarsfördelningen.
- Att använda socialtjänstens resurser till annat än tidskrävande tvister.
- Att så långt det är möjligt tillämpa en helhetssyn i ärendehandläggningen. Detta innebär att ekonomiskt bistånd och övriga biståndsinsatser för den enskilde inte bör handläggas hos olika kommuner.
- Att underlätta samverkan mellan länets kommuner gällande hemlösa personer.
- Att reglera ansvaret mellan länets kommuner. I de fall där kommunen har interna riktlinjer för hur ansvaret ska fördelas inom kommunen tillämpar ansvarig kommun dessa själv.

4. Definition på hemlöshet - målgrupp

Hemlöshet kan definieras utifrån olika situationer. Socialstyrelsen har definierat fyra sådana situationer enligt nedan. Definitionen på hemlöshet i

denna överenskommelse utgår från Socialstyrelsens definition (situation tre är inte aktuell för denna överenskommelse).

Personer i akut hemlöshet – situation 1

Personerna är hänvisade till akutboende, härbärke, jourboende, skyddat boende (exempelvis kvinnojourer) eller sover utomhus eller i offentliga utrymmen. (därutöver ingår även skyddat boende, hotell, camping, vandrarhem eller husvagn).

Personer på institution och i kategoriboende – situation 2

Personerna är intagna eller inskrivna på antingen kriminalvårdsanstalt, behandlingsenhet eller stödboende inom socialtjänst, landsting, privat vårdgivare, HVB- hem eller SiS-institution och planen är att hon eller han ska skrivas ut inom tre månader men personen har inte någon egen bostad ordnad för utskrivningen eller utflyttningen. (Hit räknas personer som skulle ha skrivits ut eller flyttat ut, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad).

Personer i långsiktiga boendelösningar på den sekundära bostadsmarknaden – situation 3

(är inte aktuell för denna överenskommelse)

En person bor i en boendelösning som kommunen har ordnat (t ex försökslägenhet, träningslägenhet, socialt kontrakt eller kommunalt kontrakt) på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn och/eller särskilda villkor eller regler.

Personer i eget ordnat kortsiktigt boende – situation 4

En person bor tillfälligt och kontraktslöst hos vänner, bekanta, familj, släkt eller har ett tillfälligt (kortare än tre månader) inneboende- eller andrahandskontrakt hos en privatperson.

5. Ärendehantering avseende hemlösa

5.1 Ansvarsfördelning mellan Stockholms läns kommuner

Om en hemlös person enligt definitionen i denna överenskommelse är aktuell för ekonomiskt bistånd eller annan öppnad utredning hos socialtjänsten i en kommun eller har varit det sedan tre månader tillbaka, så behåller den kommunen ansvaret tills personen får ny fast bostad. (Med fast bostad avses här person som har förstahands- eller andrahandskontrakt eller intyg om inneboende som varar minst tre månader).

Om en hemlös person inte varit aktuell i någon kommun sedan tre månader tillbaka räknat från det tillfälle då personen åter blir aktuell för socialtjänsten, blir den kommun som är vistelsekommunen ansvarig.

Kontakt med socialjour räknas *inte* i denna överenskommelse som att vara aktuell hos någon kommuns socialtjänst och ska därför inte ingå i ovan angivna tidsberäkningar.

Vistelsekommunen ansvarar för att genomföra en utredning om kometillhörigheten utifrån vad som står i denna överenskommelse och i gällande lagstiftning. Detta för att klarlägga vilken kommun som är den

hemlösa personens så kallade bosättningskommun. Med bosättningskommun för person som saknar stadigvarande boende menas den kommun som den enskilde har starkast anknytning till. Utredningen ska göras i samförstånd med den enskilde och eventuell annan aktuell kommun. Ett formellt beslut om detta måste fattas. Om utredningen visar att en annan kommun är bosättningskommun ska överflytt av ärendet göras enligt 2a kap 10-12 §§ Socialtjänstlagen (SoL).

Får en hemlös person en fast bostad enligt definitionen ovan i en ny kommun övertar denna kommun efter en månad ansvaret för personen. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till personens uppgifter och om denne innehar eget hyreskontrakt, andrahandskontrakt eller inneboendekontrakt som visar på ett stadigvarande boende. Under den första månaden ligger ansvaret för den hemlösa personen kvar hos avflyttningsskommunen. Om flyttningen till annan kommun i länet misslyckas under den första månaden och personen inte kan bo kvar, förblir ärendet kvar hos avflyttningsskommunen. *Det är inflyttningsskommunen som gör denna bedömning.*

I de fall den kommun som den hemlösa personen flyttar ifrån gör bedömningen att denne kan behöva vidare stöd av socialtjänsten i den nya kommunen ska, med den enskildes samtycke, den nya kommunen informeras om detta behov så att stöd tidigt kan planeras.

5.2 Fortsatt ansvar vid flyttning till annan kommun

I följande fall behåller avflyttningsskommunen ansvaret för den hemlösa personen:

- I de fall den hemlösa personen genom placering flyttar till försökslägenhet eller träningslägenhet i annan kommun behåller den placerande kommunen ansvaret för samtliga biståndsinsatser tills dess att kontraktet övergår till den boende.
- Den kommun som beslutar om (institutions)placering av vuxna enligt LVM eller SoL behåller ansvaret för alla insatser tills vården är avslutad och placeringen och öppenvård, föranledd av placeringen, upphört. (För vård enligt LVM har placerande kommunen även ansvaret för eventuell eftervård och uppföljning enligt 30§ LVM).
- Enligt 11 kap 4§ SoL har den socialnämnd som påbörjat en utredning enligt 11 kap 1-2§SoL och ärendet avser vård av missbrukare skyldighet att slutföra en utredning och fatta beslut i ärendet. Den nya vistelsekommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som socialnämnden kan behöva för att fatta beslut i ärendet.

Första stycket gäller inte om den nya vistelsekommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet eller om ärendet annars flyttas över.

5.3 Folkbokföringskommunens ansvar

Enligt 2a kap 5§ SoL har folkbokföringskommunen ansvar för alla stöd- och hjälpinsatser enligt SoL för personer som:

1. är under kriminalvård i anstalt
Observera att häktad person som inte dömts ej är under kriminalvård och omfattas därför av

vistelsebegreppet. Det innebär att en häktad person som är hemlös och ej varit aktuell i en kommun sedan tre månader tillbaka gäller vistelsekommunens ansvar, dvs den kommun där häktet finns.

2. är under vård på sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning på initiativ av annan än en kommun,
3. som aktualiserats inför avslutningen av vård enligt punkt 1 eller 2.

6. Vad händer vid tvist mellan kommunerna?

Tvist med anledning av denna överenskommelse ska i första hand lösas av parterna gemensamt. I de fall tvist inte kan förebyggas med stöd av överenskommelsen får, om de kommunala parterna så beslutar, tvisten regleras på rättslig väg.

Vid tvist kring överflytt av ärende enligt 2a kap 10-12 §§ SoL kan den kommun som begärt överflytt ansöka om detta hos Socialstyrelsen.

I de fall där den hemlösa personen enligt denna överenskommelse har hamnat i "fel kommun" ska denna kommun biträda den enskilde med att få kontakt med den kommun som har ansvaret.

I de fall kommuner i länet är oense om ansvaret ska åtgärder ändå vidtas så att den hemlösa personen inte ska åsamkas onödigt lidande. Om det råder tveksamheter kring vilken kommun som är ansvarig, så har vistelsekommunen ansvar vid akuta situationer samt att utreda kommundillhörigheten (se mer i avsnitt 5.1).

Om en tvist mellan kommuner i länet inte löses på lokal nivå ska en avvikelserapport skrivas och lämnas in till KSL. Syftet är att få en överblick över volym och innehåll i de tvister som uppstår mellan kommunerna.

7. Giltighetstid

Överenskommelsen gäller från undertecknande och tills vidare. Om part säger upp överenskommelsen upphör denna att gälla sex (6) månader efter uppsägning.

8. Undertecknande

Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande.

9. Uppföljning

Erfarenheter från denna överenskommelse ska kontinuerligt följas upp av KSL. Detta ska göras minst var tredje år.